

Na osnovu Amandmana LXXXII tačka b) st. 5. i 6. na Ustav Republike Srpske, člana 115. Ustava Republike Srpske i člana 60. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 104/11 i 92/12), Vijeće za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda Republike Srpske, na sjednici održanoj 6. septembra 2023. godine, d o n i j e l o j e

ODLUKU

Utvrđuje se da je Odlukom o izboru člana Komisije za žalbe, broj: 02/1-021-694/23, koju je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na Trećoj redovnoj sjednici održanoj 21. juna 2023. godine, povrijeđen vitalni nacionalni interes konstitutivnog bošnjačkog naroda.

O b r a z l o ž e n j e

Predsjedavajuća Vijeća naroda Republike Srpske dostavila je 7. jula 2023. godine Ustavnom sudu Republike Srpske - Vijeću za zaštitu vitalnog interesa (u daljem tekstu: Vijeće) akt broj: 03/1-011-335/23 od 7. jula 2023. godine kojim se, saglasno zahtjevu Kluba delegata bošnjačkog naroda, traži utvrđivanje povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Odluci o izboru člana Komisije za žalbe, broj: 02/1-021-694/23, koju je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na Trećoj redovnoj sjednici održanoj 21. juna 2023. godine. Uz navedeni akt dostavljena je predmetna odluka, Odluka o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda sa obrazloženjem broj: 03/8.02-3-20/23 od 26. juna 2023. godine, te Amandman sa obrazloženjem pod brojem: 03/8.02-3-20/23-1 od 3. jula 2023. godine koji je Klub delegata bošnjačkog naroda podnio na ovu odluku. U aktu predsjedavajuće Vijeća naroda se navodi da je Narodna skupština Republike Srpske na Trećoj redovnoj sjednici, održanoj 21. juna 2023. godine, izglasala Odluku o izboru člana Komisije za žalbe, broj: 02/1-021-694/23, te je, saglasno Amandmanu LXXXII na Ustav Republike Srpske, ova odluka dostavljena na razmatranje Vijeću naroda Republike Srpske. Klub delegata bošnjačkog naroda je pomenutim aktom odlučio da pokrene proceduru zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda, jer smatra da je ovom odlukom povrijeđen vitalni nacionalni interes tog naroda. S obzirom na to da Vijeće naroda Republike Srpske nije postiglo saglasnost svih klubova povodom predmetne odluke, kao ni Zajednička komisija Narodne skupštine i Vijeća naroda, pitanje je proslijeđeno Ustavnom sudu Republike Srpske - Vijeću za zaštitu vitalnog interesa da odluči da li je Odlukom o izboru člana Komisije za žalbe, broj: 02/1-021-694/23, povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda. Uz navedeni akt predsjedavajuće Vijeća naroda od 7. jula 2023. godine, Sudu je dostavljen izvod iz stenograma sa drugog nastavka Treće redovne sjednice Narodne skupštine Republike Srpske održane 21. juna 2023. godine (dio koji se odnosi na tačku dnevnog reda Izbor i imenovanja), izvod iz stenograma sa Četvrte sjednice Vijeća naroda Republike Srpske održane 4. jula 2023. godine (dio koji se odnosi na osporenu odluku), te izvod iz stenograma sa druge sjednice Zajedničke komisije Narodne skupštine Republike Srpske i Vijeća naroda Republike Srpske, održane 6. jula 2023. godine (dio koji se odnosi na usaglašavanje stavova povodom izglasane odluke).

U obrazloženju Odluke o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda navedeno je da Klub delegata bošnjačkog naroda smatra da osporena odluka, s obzirom na to da ne osigurava pravo konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u organima vlasti, te krši jednakost u procesu donošenja odluka, predstavlja povredu vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u smislu člana 70. Ustava Republike Srpske, koji je dopunjen

Amandmanom LXXVII, stav 6. al. 1, 4, 5. i 9. Naime, u ovom obrazloženju se ističe da je nesporno da kandidat koji je osporenom odlukom izabran u Komisiju za žalbe ima najviše dodijeljenih bodova tokom procesa intervjuisanja, ali navode da je tom odlukom zaokružen proces izbora članova u ovu komisiju, te da u njoj sada nema nijednog predstavnika bošnjačkog konstitutivnog naroda, iako je u proceduri izbora članova bilo prijavljenih kandidata Bošnjaka koji su ispunjavali uslove predviđene konkursom. S tim u vezi, Klub delegata bošnjačkog naroda je ukazao na odredbe člana 14. stav 6. Zakona o sprečavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 78/08 i 52/14), te Amandmanom I na osporenu Odluku o izboru člana Komisije za žalbe predložio izbor Mele Karić za člana ove komisije.

Na zahtjev Vijeća za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda Republike Srpske, Vijeće naroda Republike Srpske je 26. jula 2023. godine dostavilo izjavu Mele Karić da pripada bošnjačkom konstitutivnom narodu, a Narodna skupština Republike Srpske 31. jula 2023. godine dokumentaciju iz koje proizlazi da predsjednik Komisije za žalbe te postojeća tri člana pripadaju srpskom konstitutivnom narodu, kao i da ovom narodu pripada i izabrani kandidat Zorana Kisić.

Odlučujući o prihvatljivosti zahtjeva, Vijeće je na sjednici održanoj 8. avgusta 2023. godine donijelo Rješenje broj UV-3/23 kojim je utvrđeno da je prihvatljiv zahtjev Kluba delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Odluci o izboru člana Komisije za žalbe broj: 02/1-021-694/23, koju je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na Trećoj redovnoj sjednici održanoj 21. juna 2023. godine.

Saglasno članu 50. st. 2. i 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 114/12, 29/13 i 90/14), Vijeće je 8. avgusta 2023. godine Klubu delegata srpskog naroda i Klubu delegata hrvatskog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske, kao i Narodnoj skupštini Republike Srpske dostavilo na odgovor pomenuto rješenje o prihvatljivosti zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda.

Narodna skupština Republike Srpske, Klub delegata srpskog naroda i Klub delegata hrvatskog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske nisu dostavili odgovor na rješenje o prihvatljivosti zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda.

U dopisu od 10. avgusta 2023. godine Narodna skupština Republike Srpske je obavijestila Sud da se sjednice Narodne skupštine, shodno odredbama člana 113. st. 2. i 3. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 66/20), održavaju u periodima od 1. septembra do kraja decembra (jesenje zasjedanje) i od 22. januara do kraja jula (prolječno zasjedanje), kao i da se van ovih rokova redovne sjednice u pravilu ne održavaju, a samim tim ni sjednice radnih tijela Narodne skupštine, pa ni Odbora za ustavna pitanja, te da navedeno uzme u obzir prilikom utvrđivanja meritorne odluke u ovom predmetu. Uz to, u ovom dopisu je napomenuto da Narodna skupština smatra da su materijali koji su proslijeđeni Vijeću naroda Republike Srpske u ovom predmetu i materijali koji su proslijeđeni Sudu od strane Vijeća naroda, nakon održane sjednice Zajedničke komisije, kao i tražena dopuna dokumentacije koja je dostavljena 31. jula 2023. godine, dovoljna osnova za dalje vođenje postupka pred Ustavnim sudom Republike Srpske radi donošenja meritorne odluke.

Odluku o izboru člana Komisije za žalbe broj: 02/1-021-694/23 Narodna skupština Republike

Srpske izglasala je na Trećoj redovnoj sjednici održanoj 21. juna 2023. godine, na osnovu člana 70. stav 1. tačka 8. Ustava Republike Srpske, člana 58. stav 1. tačka 5. i člana 181. stav 2. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 66/20), te člana 17. Zakona o sprečavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 73/08 i 52/14), a nakon razmatranja Izvještaja Komisije za izbor i imenovanje Narodne skupštine Republike Srpske. Ovom odlukom je za člana Komisije za žalbe izabrana Zorana Kisić (član 1), te je propisano da ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“ (član 2).

U postupku ocjenjivanja da li je osporenom odlukom došlo do povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda Vijeće je, prije svega, imalo u vidu da je Ustavom Republike Srpske utvrđeno: da Srbi, Bošnjaci i Hrvati, kao konstitutivni narodi, ostali i građani, ravnopravno i bez diskriminacije učestvuju u vršenju vlasti u Republici Srpskoj (stav 4. Amandmana LXVII na Ustav Republike Srpske kojim je zamijenjen član 1. Ustava Republike Srpske koji je zamijenjen Amandmanom XLIV), da se ustavno uređenje Republike temelji na obezbjeđivanju nacionalnih ravnopravnosti i zaštiti vitalnih interesa konstitutivnih naroda (član 5. stav 1. alineja 2), da su građani ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima, jednaki su pred zakonom, te uživaju istu pravnu zaštitu bez obzira na rasu, pol, jezik, nacionalnu pripadnost, vjeroispovijest, socijalno porijeklo, rođenje, obrazovanje, imovno stanje, političko i drugo uvjerenje, društveni položaj ili drugo lično svojstvo (član 10), te da Republika uređuje i obezbjeđuje, pored ostalog, organizaciju, nadležnosti i rad državnih organa, kao i druge odnose od interesa za Republiku (tač. 10. i 18. Amandmana XXXII na Ustav Republike Srpske, kojim je zamijenjen član 68).

Takođe, Vijeće je imalo u vidu Amandman LXXVII na Ustav Republike Srpske, kojim je dopunjen član 70. Ustava i kojim su vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda definisani kao ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u zakonodavnim, izvršnim i pravosudnim organima vlasti, identitet jednog konstitutivnog naroda, ustavni amandmani, organizacija organa javne vlasti, jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka, obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno nasljeđe, teritorijalna organizacija, sistem javnog informisanja, kao i druga pitanja koja bi se tretirala kao pitanja od vitalnog nacionalnog interesa ukoliko tako smatraju dvije trećine jednog od klubova delegata konstitutivnih naroda u Vijeću naroda, kao i Amandman LXXXV na Ustav Republike Srpske, kojim je dopunjen član 97. Ustava i kojim je utvrđeno da će konstitutivni narodi i grupa ostali biti zastupljeni u javnim institucijama Republike Srpske i da će se takva proporcionalna zastupljenost, kao ustavni princip, bazirati na popisu iz 1991. godine, dok se Anex 7. u potpunosti ne sprovede, u skladu sa Zakonom o državnoj službi Bosne i Hercegovine; da će se ovaj opšti princip precizirati entitetskim zakonima, u skladu sa regionalnom etničkom strukturom entiteta i da će ti zakoni utvrditi konkretne rokove i da su „javne institucije“ ministarstva u Vladi Republike Srpske, opštinski organi vlasti, okružni i opštinski sudovi u Republici Srpskoj.

Pored navedenog, Vijeće je prilikom razmatranja navedenog zahtjeva uzelo u obzir i odredbe Zakona o sprečavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 73/08 i 52/14), kojim je, između ostalog, propisano: da Republička komisija za utvrđivanje sukoba interesa znači Republičku komisiju za utvrđivanje sukoba interesa Republike (u daljem tekstu: Komisija) (član 4. tačka d), da postupak za utvrđivanje sukoba

interesa sprovodi Komisija, kao nezavisni organ, te da Komisiju obrazuje Narodna skupština (član 13), da Komisija ima predsjednika i šest članova koje na prijedlog nadležnog skupštinskog tijela, na period od četiri godine, uz mogućnost ponovnog izbora bira Narodna skupština Republike Srpske i da će u sastav Komisije biti izabrana lica iz reda sva tri konstitutivna naroda, pod uslovom da se na javni konkurs prijave kandidati koji ispunjavaju uslove javnog konkursa (član 14. st. 1, 2. i 6), da se protiv prvostepene odluke Komisije žalba može izjaviti Komisiji za žalbe, koja ima predsjednika i četiri člana koje imenuje Narodna skupština na period od četiri godine, te da za predsjednika i članove Komisije za žalbe mogu biti imenovana lica koja ispunjavaju uslove iz člana 14. st. 3, 4, 5, 6. i 7. ovog zakona (član 17. st. 1, 2, 3. i 4).

Polazeći od navedenih ustavnih i zakonskih odredaba, osporene odluke, kao i navoda Kluba delegata bošnjačkog naroda, te dokumentacije koju su dostavili Vijeće naroda Republike Srpske i Narodna skupština Republike Srpske, Vijeće je utvrdilo da je osporenom Odlukom o izboru člana Komisije za žalbe broj: 02/1-021-694/23 povrijeđen vitalni nacionalni interes konstitutivnog bošnjačkog naroda.

Prilikom ovakve ocjene Vijeće je, prije svega, imalo u vidu da je Republička komisija za utvrđivanje sukoba interesa nezavisni organ koji obrazuje Narodna skupština Republike Srpske, te da Narodna skupština, na prijedlog nadležnog skupštinskog tijela, bira predsjednika i šest članova Komisije, kao prvostepenog organa, te predsjednika i četiri člana Komisije za žalbe, kao drugostepenog organa. Međutim, Vijeće je, i pored toga što je navedena komisija nezavisni organ, dakle nije organ zakonodavne, izvršne ili sudske vlasti, za koje, prema članu 70. Ustava, koji je dopunjen Amandmanom LXXVII na Ustav Republike Srpske, postoji utvrđena obaveza adekvatne zastupljenosti konstitutivnih naroda, utvrdilo da je Narodna skupština, prilikom donošenja osporene odluke, postupala suprotno stavu 4. Amandmana LXVII na Ustav Republike Srpske kojim je zamijenjen član 1. Ustava, prema kojem Srbi, Bošnjaci i Hrvati, kao konstitutivni narodi, ostali i građani, ravnopravno i bez diskriminacije učestvuju u vršenju vlasti u Republici Srpskoj, kao i člana 5. stav 1. alineja 2. Ustava, prema kojem se ustavno uređenje Republike temelji na obezbjeđivanju nacionalnih ravnopravnosti i zaštiti vitalnih interesa konstitutivnih naroda. Naime, po ocjeni Vijeća, navedene ustavne odredbe predstavljaju jedno od osnovnih načela na kojima je utemeljen Ustav Republike Srpske, te se iste, s obzirom na njihovo mjesto u Ustavu (Glava I - Osnovne odredbe) i značaj konstitutivnosti naroda u ustavnom uređenju Republike Srpske, ne mogu zaobilaziti jer imaju značaj obavezujućih pravnih normi. U vezi sa navedenim je i Zakon o sprečavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske, koji je relevantan za izbor predsjednika i članova Komisije, kao prvostepenog organa i Komisije za žalbe, kao drugostepenog organa, i koji zahtijeva poštovanje principa ravnomojerne zastupljenosti konstitutivnih naroda, odnosno propisuje da će u sastav Komisije biti izabrana lica iz reda sva tri konstitutivna naroda, pod uslovom da se na javni konkurs prijave kandidati koji ispunjavaju uslove javnog konkursa (član 14. stav 6. i član 17. stav 4).

Imajući u vidu izloženo, kao i da je u Obrazloženju koje je dostavljeno uz Odluku o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda navedeno da je u proceduri izbora članova Komisije za žalbe bilo prijavljenih Bošnjaka koji ispunjavaju uslove predviđene konkursom, te da je na osnovu dokumentacije koja je dostavljena od strane Vijeća naroda Republike Srpske i Narodne skupštine Republike Srpske utvrđeno da kandidat Mela Karić pripada

bošnjačkom konstitutivnom narodu, a predsjednik Komisije za žalbe i postojeća tri člana, kao i izabrani kandidat Zorana Kisić srpskom konstitutivnom narodu, Vijeće je ocijenilo da se izborom predstavnika srpskog naroda za člana Komisije za žalbe dovodi konstitutivni bošnjački narod u neravnopravan položaj u uživanju prava zajemčenih Ustavom, odnosno da je osporenom odlukom povrijeđen ustavni princip sadržan u članu 1. Ustava, koji je zamijenjen Amandmanom XLIV, a koji se zamjenjuje Amandmanom LXVII na Ustav Republike Srpske, prema kome Srbi, Bošnjaci i Hrvati, kao konstitutivni narodi, ostali i građani, ravnopravno i bez diskriminacije učestvuju u vršenju vlasti u Republici Srpskoj, kao i princip obezbjeđivanja nacionalnih ravnopravnosti i zaštite vitalnih nacionalnih interesa iz odredbe člana 5. alineja 2. Ustava.

Uzimajući u obzir izloženo Vijeće je utvrdilo da je Odlukom o izboru člana Komisije za žalbe, broj: 02/1-021-694/23, povrijeđen vitalni nacionalni interes konstitutivnog bošnjačkog naroda iz al. 4. i 9. Amandmana LXXVII na Ustav kojim je dopunjen član 70. Ustava, kojim su organizacija organa javne vlasti i druga pitanja koja bi se tretirala kao pitanja od vitalnog nacionalnog interesa ukoliko tako smatra 2/3 jednog od klubova delegata konstitutivnih naroda u Vijeću naroda. Na osnovu izloženog odlučeno je kao u izreci ove odluke.

Ovu odluku donijelo je Vijeće za zaštitu vitalnog interesa u sastavu: predsjedavajući Vijeća Zlatko Kulenović, predsjednik Suda mr Džerard Selman i sudije: Svetlana Brković, Amor Bukić, prof. dr Radomir V. Lukić, prof. dr Ivanka Marković i akademik prof. dr Snežana Savić.

PREDSJEDAVAJUĆI

Vijeća za zaštitu vitalnog interesa
Ustavnog suda Republike Srpske
Zlatko Kulenović

Broj: UV-2/23

6. septembar 2023. godine